

Sygn. akt I C 2899/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Płocku, Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : SSO Radosław Jeznach

Protokolant : prot. sęd. Monika Grapatyn

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2015 r. w Płocku

na rozprawie

sprawy z powództwa H. T. (1) i J. T. (1)

przeciwko (...) Spółka Akcyjna w W.

o zadośćuczynienie

1. zasądza tytułem zadośćuczynienia od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powódki H. T. (1) kwotę 60 000,00 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 03 października 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. w pozostałym zakresie oddała powództwo H. T. (1);
3. zasądza tytułem zadośćuczynienia od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powoda J. T. (1) kwotę 60 000,00 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 03 października 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. w pozostałym zakresie oddała powództwo J. T. (1);
5. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 6 407,12 zł (sześć tysięcy czterysta siedem złotych dwanaście groszy) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych;
6. odstępuje od obciążania powodów nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

Sygn. akt I C 2899/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 18 grudnia 2014 r. powodowie H. T. (1) i J. T. (1) wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. kwot po 100 000 zł na rzecz każdego z nich tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią osoby najbliższej – wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 03 października 2014 r. do dnia zapłaty, oraz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż w dniu 13 czerwca 2002 r. w G. doszło do wypadku drogowego wskutek którego śmierć na miejscu poniósł syn powodów M. T. (1); sprawca wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej z (...) SA. W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że po zgłoszeniu szkody decyzją z dnia 02 października 2014 r. odmówiono wypłacenia zadośćuczynienia

wskazując na brak podstawy prawnej żądania. Powodowie jako podstawę roszczeń wskazali art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc podnosząc, iż doszło do naruszenia ich dobra osobistego w postaci prawa do więzi rodzinnej w związku z tragiczną śmiercią syna; śmierć syna była traumatycznym przeżyciem dla powodów, którzy odczuwają pustkę po jego stracie – syn był związany z powodami, mieszkał z nimi, mogli liczyć na wsparcie z jego strony.

W odpowiedzi na pozew z dnia 09 lutego 2015 r. pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany zakwestionował zasadność roszczeń oraz wskazał na ich nadmierne wygórowanie. Pozwany wskazał, że w wyniku zgłoszonych po zdarzeniu roszczeń w dniu 11 lutego 2003 r. pomiędzy (...) SA a małżonkami T. zawarta została ugoda, na mocy której małżonkom T. wypłacono łączną kwotę 30 724,59 zł – w tym po 12 500 zł na rzecz każdego z nich tytułem odszkodowania i 5 724,59 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu; w ugodzie zawarto stwierdzenie, zgodnie z którym małżonkowie T. zrzekają się w stosunku do (...) wszelkich dalszych roszczeń wynikających z umowy ubezpieczenia i szkody rzeczowej. Według pozwanego wypłacone w 2003 r. świadczenie odszkodowawcze obejmowało również rekompensatę za krzywdę niematerialną. Zdaniem pozwanego dochodzone w pozwie kwoty tytułem zadośćuczynienia są niewspółmierne do skali doznanej krzywdy, tym bardziej, że powodowie po śmierci M. T. (1) nie pozostali osobami samotnymi i pozbawionymi wsparcia, mając wsparcie w sobie nawzajem oraz dwojce dzieci; jako okoliczności wpływające na ograniczenie roszczeń powodów pozwany wskazał również znaczny upływ czasu od zdarzenia wywołującego szkodę oraz fakt niekorzystania przez powodów z opieki psychologicznej lub psychiatrycznej w związku ze stratą syna, a także przyznanie na rzecz J. T. (1) nawiązki w postępowaniu karnym w wysokości 5 000 zł. Pozwany podniósł, iż odsetki od ewentualnie zasądzonych świadczeń naliczane powinny być od daty wydania konstytucyjnego wyroku, przy czym przyznał, że zgłoszenie szkody wpłynęło od powodów w dniu 02 września 2013 r.

W piśmie procesowym z dnia 15 czerwca 2015 r. powodowie podtrzymali stanowisko w sprawie, w szczególności podnosząc, iż przedmiotem ugody zawartej w dniu 11 lutego 2003 r. było wyłącznie odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powodów po śmierci syna M. T. (1) – uzgodnienia nie obejmowały roszczeń dotyczących zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powodów; powodowie składając oświadczenie zawarte w ugodzie nie obejmowali swoją wolą zrzeczenia się roszczenia z tytułu zadośćuczynienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 13 czerwca 2002 r. na ul. (...) w G. kierujący ciągnikiem rolniczym marki (...) nr rej. (...) z dwoma przyczepami – które to pojazdy miały niesprawny układ hamulcowy – S. C. podczas wjazdu na skrzyżowanie ulic (...) nie zastosował się do znaku STOP oraz niewłaściwie rozpoznał sytuację na drodze doprowadzając do zderzenia z poruszającym się drogą z pierwszeństwem przejazdu samochodem osobowym marki O. (...) nr rej. (...), w wyniku czego śmierć poniósł między innymi pasażer samochodu osobowego M. T. (1). Wyrokiem Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 04 października 2015 r. w sprawie sygn. akt II K 802/02 S. C. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 177 § 2 kk, tj. spowodowania wypadku drogowego ze skutkiem śmiertelnym; na rzecz pokrzywdzonego J. T. (1) zasądzono na podstawie art. 415 § 5 kpk od oskarżonego kwotę 5 000 zł (kopia wyroku k. 10). M. T. (1) zmarł wskutek doznanych obrażeń w szpitalu dzień po wypadku.

Ciągnik rolniczy marki (...) nr rej. (...) kierowany w dniu wypadku przez S. C. objęty był ubezpieczeniem OC – umowę zawarto z (...) SA (bezsporne, okoliczność przyznana przez pozwanego w sposób dorozumiany).

Po śmierci M. T. (1) jego rodzice J. T. (1) i H. T. (1) zgłosili szkodę celem uzyskania odszkodowania z umowy ubezpieczenia OC zawartej przez sprawcę wypadku; szkoda zarejestrowana została pod numerem (...). W dniu 11 lutego 2003 r. pomiędzy (...) SA a małżonkami T. zawarta została ugoda, na mocy której małżonkom T. wypłacono łączną kwotę 30 724,59 zł – w tym kwotę 25 000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie się sytuacji rodzinnej i 5 724,59 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu; w ugodzie zawarto stwierdzenie, zgodnie z którym małżonkowie T. zrzekają się w stosunku do (...) wszelkich dalszych roszczeń wynikających z umowy ubezpieczenia i szkody rzeczowej nr (...) – jednocześnie zastrzeżono, że w ewentualnym procesie sądowym nie będą podnoszone przez żadną ze stron fakty stwierdzone dokumentami zgromadzonymi w aktach szkody jako budzące wątpliwości i nie uwzględnione przy

zawarciu ugody; na rzecz każdego z małżonków T. wypłacono kwoty po 15 362,29 zł (ugoda k. 32, zawiadomienia k. 33). Wypłacone przez (...) środki pieniężne przeznaczone zostały na remont łazienki, zakup opału i bieżące wydatki.

Pismem z dnia 02 września 2014 r. J. T. (1) i H. T. (1) zgłosili szkodę osobową związaną ze zdarzeniem z dnia 13 czerwca 2002 r., wnosząc o wypłacenie na rzecz każdego z nich kwot po 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią M. T. (1) (pismo k. 11-13); w odpowiedzi na zgłoszenie z dnia 02 października 2014 r. (...) SA odmówił wypłacenia świadczenia nie znajdując podstaw prawnych do zaspokojenia roszczenia i stwierdzając, iż przywołany art. 448 kc nie ma zastosowania w sytuacji śmierci osoby najbliższej (pismo k. 14).

W dacie śmierci M. T. (1) miał 24 lata, był kawalerem, mieszkał razem z rodzicami prowadząc z nimi wspólne gospodarstwo domowe i dokładając się do kosztów utrzymania domu, nie miał dzieci, miał wykształcenie zawodowe – z zawodu był technologiem robót wykończeniowych, był osobą zdrową; pracował fizycznie w firmie remontowo-budowlanej, przez około pół roku przebywał w Niemczech, gdzie pracował w ogrodnictwie. Spotykał się z kobietą, planując sformalizowanie związku w nieokreślonej przyszłości.

W 2002 r. J. T. (1) miał 51 lat, zaś H. T. (1) 45 lat – była już na rencie chorobowej w związku ze stwierdzonymi wcześniej schorzeniami psychicznymi; J. T. (1) rok przed śmiercią syna został zwolniony z pracy w Zakładach (...) w G., otrzymywał zasiłek dla bezrobotnych, później utrzymywał się z prac dorywczych. Małżonkowie T. po śmierci syna nie korzystali z porad psychologa ani opieki lekarza psychiatry, nie przyjmowali leków. Małżonkowie T. mieszkali razem z trójką dzieci w domu w G.. Organizacją pogrzebu i załatwianiem formalności zajęła się H. T. (1), korzystając z pomocy swojej siostry.

Obecnie J. T. (1) ma 64 lata, H. T. (1) zaś 58 lat; nadal zamieszkują w parterowym domu jednorodzinny o powierzchni około 80 m² w G. wybudowanym w 1980 r., prowadząc wspólne gospodarstwo domowe wraz z pełnoletnimi dziećmi T. T. (2) i M. T. (2). J. T. (1) jest osobą bezrobotną – pracował jako pomocnik stolarza, obecnie wykonuje prace na podstawie skierowania z Urzędu Pracy, będzie ubiegał się o uzyskania prawa do zasiłku przedemerytalnego, ma wykształcenie podstawowe; H. T. (1) utrzymuje się z renty w wysokości około 750 zł miesięcznie, ma wykształcenie podstawowe.

Po śmierci syna H. T. nieprzerwanie prowadziła gospodarstwo domowe, opiekując się młodszymi dziećmi – tęsknotę i smutek po śmierci najstarszego syna redukowała poprzez aktywność w tym kierunku, stopniowo wróciła do swojego naturalnego stylu życia; obecnie funkcjonuje poprawnie we wszystkich podstawowych rolach życiowych, ma poprawne relacje z innymi osobami w swoim otoczeniu, w sposób poprawny reguluje wszystkie obszary życiowe, ma zachowane pełne zdolności adaptacyjne – przebieg i nasilenie objawów depresyjnych w reakcji żałoby nie powoduje dysfunkcji w zakresie pełnienia podstawowych ról społecznych oraz aktywności codziennej czy zawodowej (opinia biegłej psycholog M. O.-S. k. 103-104).

Po śmierci syna J. T. miał zaburzony apetyt i sen, stosował leki uspokajające, bezpośrednio po pogrzebie kilka razy dziennie chodził na cmentarz; odczuwał smutek, tęsknotę i żal; przebieg i nasilenie objawów depresyjnych w reakcji żałoby nie powodowały dysfunkcji w zakresie pełnienia ról społecznych i aktywności codziennej, spektrum doświadczanych w związku ze śmiercią syna emocji i odczuć mieściło się w zakresie prawidłowo przebiegającej reakcji żałoby (opinia biegłej psycholog M. O.-S. k. 109).

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie wyżej wskazanych dokumentów, opinii biegłego psychologa (k. 99-104 i k. 106-109), zeznań świadków : M. T. (2) (k. 78-79) i T. T. (2) (k. 79-80) oraz zeznań powódki (00:02-11 protokołu rozprawy z 19.06.2015 i k. 81) i powoda (00:11-18 protokołu rozprawy z 19.06.2015 i k. 80).

Dokumenty przywołane w części uzasadnienia obejmującej ustalenie stanu faktycznego nie były kwestionowane przez strony, stanowią wiarygodny materiał dowodowy. Opinie biegłej M. O.-S. są rzeczowe, logiczne i spójne, nie były kwestionowane przez strony.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwa H. T. (1) i J. T. (1) o zadośćuczynienie należało uwzględnić w części – to jest do kwoty po 60 000 zł na rzecz każdego z powodów, oddalając powództwa ponad tak ustaloną kwotę.

Zgodnie z art. 23 kc dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego; ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone lub naruszone cudzym działaniem, na zasadach przewidzianych w kodeksie cywilnym może żądać zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub zapłaty odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny (art. 24 § 1 kc i art. 448 kc). Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego (w sytuacji spowodowania śmierci w ramach odpowiedzialności deliktowej) stosowne odszkodowanie (art. 446 § 3 kc), jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej, jak również odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (art. 446 § 4 kc – obowiązujący od dnia 03 sierpnia 2008 r.). Samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu na zasadzie winy w przypadku zderzenia się takich środków (art. 436 § 2 kc).

Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony, przy czym uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (art. 822 §§ 1 i 4 kc). Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu (art. 35 Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – Dz. U. z 2013 r., poz. 392 t.j.). Pozwany nie zakwestionował co do zasady swojej odpowiedzialności z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej – w szczególności nie zakwestionowano faktu zawinienia bezpośredniego sprawcy szkody w związku ze spowodowaniem zdarzenia powodującego szkodę (art. 415 kc w zw. z art. 436 § 2 kc); okoliczność, iż sprawca szkody ponosi winę, ustalona została wyrokiem karnym.

Na wstępie rozważań prawnych przesądzić należy, iż pomimo faktu wystąpienia zdarzenia wywołującego szkodę przed wejściem w życie art. 446 § 4 kc, w sprawie niniejszej za skuteczne uznać należy roszczenie o zadośćuczynienie oparte o dyspozycję art. 448 kc. Uznać obecnie należy za ukształtowaną i obowiązującą linię orzecznictwa, zgodnie z którą najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 kc zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed wejściem w życie art. 446 § 4 kc, tj. 03 sierpnia 2008 r. (uchwała SN z 22 października 2010 r., III CZP 76/10, LEX 604152) – a także wówczas, gdy sam zgon nastąpił przed tą datą (uchwała SN z 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10). Naruszenie czynem niedozwolonym dobra osobistego, jakim są więzi rodzinne uzasadnia zatem udzielenie ochrony prawnej w zakresie przewidzianych w art. 24 kc w zw. z art. 448 kc – implikuje to możliwość dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej niezależnie od daty zdarzenia w kontekście obowiązywania art. 446 § 4 kc. Zakresem odpowiedzialności ubezpieczyciela są objęte tego rodzaju roszczenia w świetle treści art. 34 Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), zgodnie z którym z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia; również za ugruntowane obecnie uznać należy stanowisko, zgodnie z którym przepis ten nie wyłącza ani nie wyłącza z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 kc (uchwała SN z 20 grudnia 2012 r., III CZP 93/12, M.Prawn. 2013/2/58 – w podobnym tonie wypowiedział się SA w K. w wyroku z dnia 06 września 2012 r., I ACa 739/12, LEX nr 1223205). Jak wyraźnie podkreślił Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 06 grudnia 2012 r., I ACa 1148/12 (LEX 1246690) zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela obejmuje także krzywdę jakiej doznała na skutek deliktu nie tylko osoba bezpośrednio jego konsekwencjami dotknięta ale także taka - a jest z nią z pewnością członkiem najbliższej rodziny zmarłego - która na skutek wywołanej tym deliktem śmierci doznała krzywdy wynikającej z nagłego i zupełnie nie spodziewanego zerwania więzi rodzinnych, który to

skutek jest także naruszeniem jego dobra osobistego. Tym samym zakład ubezpieczeń ponosi odpowiedzialność również na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 822 kc i art. 436 kc.

Za bezzasadny zdaniem Sądu uznać należało sformułowany przez pozwanego zarzut odnoszący się do objęcia roszczeń o zadośćuczynienie ugodą podpisaną przez powodów, w której zrzekli się dalszych roszczeń z tytułu umowy OC sprawcy wypadku w związku z wypłaceniem odszkodowań z tytułu pogorszenia się ich sytuacji życiowej. Podkreślić należy, że z treści ugody z dnia 11 lutego 2003 r. wprost wynika, iż na rzecz powodów przyznano jedynie świadczenie z tytułu pogorszenia się ich sytuacji życiowej w związku ze śmiercią syna – ugodą nie zostały zatem objęte inne roszczenia, w szczególności dotyczące naprawienia szkody niemajątkowej; wydaje się oczywistym, iż z uwagi na okoliczności zawierania ugody oraz uwarunkowania prawne i pewną praktykę w tym zakresie, strony ugody nie obejmowały swoją wolą uregulowania kwestii zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych – takie roszczenie nie było bowiem zgłoszone w ramach likwidacji szkody, a z uwagi na ówczesną praktykę orzecniczą strony w ogóle nie brały pod uwagę, że takie roszczenie powodom przysługuje. Ponadto, pomimo zawarcia w treści ugody oświadczenia powodów, iż zrzekają się dalszych roszczeń, strony liczyły się z możliwością powstania sporu sądowego – możliwość taka nie została wykluczona w świetle treści punktu 4. ugody, co oznacza, że jednak ugoda nie regulowała w sposób ostateczny i nieodwołalny zobowiązań zakładu ubezpieczeń. Faktyczne wymuszenie przez zakład ubezpieczeń złożenia oświadczenia o zrzeczeniu się dalszych roszczeń w sytuacji, gdy postępowanie likwidacyjne toczyło się bezpośrednio po traumatycznym dla powodów zdarzeniu wywołującym szkodę, oceniane może być w aspekcie pewnego nadużycia prawa (por. np. wyrok SN z 14.12.1973, II CR 697/73, OSP 1974/7-8/161).

Zgodnie z art. 415 § 1 kpk w razie skazania oskarżonego lub warunkowego umorzenia postępowania w wypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeka nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, obowiązek naprawienia, w całości lub w części, szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; jeżeli orzeczone obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę albo nawiązka orzeczona na rzecz pokrzywdzonego nie pokrywają całej szkody lub nie stanowią pełnego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, pokrzywdzony może dochodzić dodatkowych roszczeń w postępowaniu cywilnym. W ocenie Sądu fakt przyznania na rzecz J. T. (1) nawiązki w wyroku karnym pozostaje bez istotnego wpływu na wysokość zadośćuczynienia w sprawie niniejszej; podkreślić należy, iż przytoczone uregulowanie karnoprocesowe rozróżnia instytucję nawiązki i zadośćuczynienia za krzywdę – przy czym w świetle dyspozycji art. 46 § 2 kk orzeczenie nawiązki na rzecz osoby najbliższej w wypadku śmierci pokrzywdzonego czynem zabronionym, warunkowane jest znacznym pogorszeniem się sytuacji życiowej osoby najbliższej wskutek śmierci pokrzywdzonego. Stwierdzić zatem należy, że instytucja prawa karnego jaką jest nawiązka, w sensie cywilnoprawnym powiązana jest ze szkodą o charakterze majątkowym – a tym samym w istocie jej orzeczenie i wymiar pozostają bez znaczenia dla zadośćuczynienia krzywdzie.

Oceniając, jaka suma jest odpowiednia tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dóbr osobistych, należy mieć na uwadze rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznawania przez osobę, której dobro zostało naruszone, ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem. W sprawie, w której zdarzeniem wywołującym krzywdę jest śmierć osoby najbliższej wskazać należy, że okoliczności wpływające na wysokość świadczenia z art. 448 kc to między innymi dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia (np. nerwicy, depresji), roli pełnionej w rodzinie przez osobę zmarłą, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego (wyrok SA w Gdańsku z dnia 24 sierpnia 2012 r., V ACa 646/12, LEX 1220462). Zadośćuczynienie z art. 448 kc ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać pewną ekonomicznie odczuwalną wartość – wysokość ta jednak nie może być jednak nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach (np. wyrok SN z 26 lutego 1962 r., 4 CR 902/61, LexPolonica nr 316013, OSNCP 1963, Nr 5, poz. 107 i wyrok SN z 22 marca 1978 r., IV CR 79/78, LexPolonica nr 321721). Jednocześnie jednak powołanie się na potrzebę utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym

warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 22 lutego 2012 r., I ACa 65/12); kryterium „przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa” ma charakter pomocniczy w aspekcie realizacji zasady sprawiedliwości społecznej (tak wyrok SN z 14 stycznia 2011 r., I PK 145/10, OSNP 2012/5-6/66). Uwzględniając wyżej przytoczone kryteria przy poszanowaniu kompensacyjnego charakteru roszczenia opartego o art. 448 kc i dyrektywy utrzymania zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, Sąd w sprawie niniejszej ocenił, iż adekwatną kwotą zadośćuczynienia dla obojga powodów w związku ze śmiercią syna będzie kwota 60 000 zł. Bez wątpliwości powodowie doznali cierpienia moralnego, wstrząsu psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej, a także uczucia rezygnacji, bezradności, smutku i żalu – powodowie doznali typowych przeżyć i cierpień moralnych związanych ze śmiercią osoby najbliższej. Ustalając kwotę zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę wiek poszkodowanego (24 lata oraz jego rodziców (51 i 45 lat), silne więzi uczuciowe łączące powodów z dzieckiem oraz następstwa śmierci M. T. (1) dla powodów – jakkolwiek w zasadzie biegła psycholog zanegowała wystąpienie negatywnych następstw w sferze psychicznej powodów, to zdaniem Sądu oczywistym pozostaje, że śmierć syna wiązała się z silnym odczuciem krzywdy; nagłe zerwanie więzi z dzieckiem – nawet dorosłym, stanowi przeżycie absolutnie traumatyczne. W sprawie niniejszej między powodami a najstarszym synem M. zachodziły normalne, zdrowe relacje, pogłębiane faktem prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego i zapewnianiem wzajemnego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Oczywistym pozostaje, iż brak jest „matematycznej” metody wyliczenia właściwej wysokości zadośćuczynienia – natomiast pewne uwarunkowania obiektywne oraz okoliczności indywidualnie związane z osobą uprawnioną stanowią przesłanki pomocnicze dla ustalenia kwoty zadośćuczynienia. Ustalone zadośćuczynienia w kwocie po 60 000 zł odpowiadają doznanej przez powodów krzywdzie, przedstawiają dla nich ekonomicznie odczuwalną wartość, nie są również rażąco wygórowane i nie prowadzą do nieuzasadnionego przysporzenia w ich majątkach – jak się zdaje uwzględniają również przesłankę przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa w konkretnych uwarunkowaniach dotyczących powodów; zindywidualizowana sytuacja życiowa i majątkowa osoby dochodzącej roszczeń z tytułu zadośćuczynienia powinna być brana pod uwagę przez sąd jako prawnie relewantna dla ustalenia wysokości pieniężnej kompensaty doznanych krzywd. Jako okoliczności wpływające na relatywne obniżenie kwoty zadośćuczynienia Sąd uwzględnił brak „szczególnych” następstw dla życia i funkcjonowania powodów przyczynowo powiązanych ze śmiercią syna (powodowie nie odczuwali potrzeby specjalistycznego wsparcia, wrócili po okresie żałoby do pełnienia swoich ról społecznych), znaczny wpływ czasu jaki nastąpił od daty wypadku (zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego następuje złagodzenie skutków zdarzenia wywołującego szkodę w związku z odległością czasową pomiędzy wypadkiem a datą orzekania o zadośćuczynieniu) - kompensacyjny charakter zadośćuczynienia nakazuje uwzględniać oczywiście złagodzenie skutków zdarzenia wywołującego szkodę w kontekście odległości czasowej pomiędzy wypadkiem a datą orzekania o zadośćuczynieniu, a także ustabilizowaną sytuację rodzinną powodów mogących liczyć na wsparcie dalej zamieszkujących z nimi dorosłych dzieci. Przytoczone okoliczności skutkują ograniczeniem wysokości zadośćuczynienia, aczkolwiek niewątpliwie skutki śmierci syna dla powodów są nadal „aktualne” – pomimo zakończenia okresu żałoby, strata dziecka jest traumą trwającą całe życie, ma charakter nieodwracalny i co do zasady każdorazowo rzutujący na jakość życia osoby najbliższej. Mimo iż obiektywnie rzecz biorąc powodowie relatywnie dobrze znieśli psychicznie traumę i obecnie nie występują u nich dysfunkcje w zakresie pełnienia ról społecznych i aktywności codziennej, to niesłusznym zdaniem Sądu byłoby obniżenie zadośćuczynienia za niewątpliwie doznane cierpienia moralne (nawet ocenione jako mieszczące się w zakresie prawidłowo przebiegającej reakcji żałoby) poniżej kwoty 60 000 zł – w szczególności wobec faktu pozostawiania przez zmarłego syna we wspólnym gospodarstwie domowym z rodzicami. Jak wskazał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z 21 lutego 2013 r. (I ACa 60/13, LEX nr 1322898) zadośćuczynienie ma kompensować nie tyle doznany ból spowodowany śmiercią osoby bliskiej, lecz przedwczesną utratę członka rodziny - dobrem osobistym, którego naruszenie wymaga rekompensaty, jest tutaj prawo do życia w rodzinie. Ten sam Sąd (wyrok z 27.06.2012, I ACa 577/12, OSAW 2013/1268) podkreślił, że nieuprawnione jest stanowisko, jakoby więź rodziców z pełnoletnim dzieckiem była co do zasady słabsza niż z dzieckiem małoletnim, a tym samym by cierpienia rodziców zmagających się z bólem po śmierci dorosłych dzieci były mniejsze. Wiąż między rodzicami a dzieckiem jest wartością niematerialną „własną” rodziców, w utrwalonym orzecznictwie uznana została jako ich dobro osobiste podlegające ochronie prawa cywilnego, przy czym jednym ze środków tej ochrony jest norma wynikająca z art. 448 kc (wyrok SN z 25 maja 2011 r., II CSK 537/10, LEX 846563). Spowodowanie śmierci osoby najbliższej jaką jest dziecko, stanowi

naruszenie dobra osobistego rodziców w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie (por. np. wyrok SA w Łodzi z 15.07.2010, I ACa 437/10, OSAŁ 2010/3/23). Zbędne jest szczegółowe roztrząsanie kwestii zakresu naruszenia dobra osobistego jakim jest prawo do pielęgnowania więzi między rodzicami a dzieckiem – w powszechnym odczuciu strata dziecka – nawet pełnoletniego – stanowi okoliczność dotyczącą sfery psychicznej w sposób jeden z najdotkliwszych z możliwych. Tego rodzaju zdarzenie wywołujące silny stres nie pozostało obojętne dla dalszego funkcjonowania powodów na każdej życiowej płaszczyźnie : zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego w typowych uwarunkowaniach społeczno-rodzinnych strata dziecka zawsze oznacza istotne obniżenie jakości życia, zdolności do przeżywania radości, smutek, ograniczenie aktywności, pesymizm co do przyszłości; siła psychiczna i zdolność do radzenia sobie z traumą wynikające z uwarunkowań charakterologicznych mogą być okolicznościami w pewnym stopniu jedynie wpływającymi na obniżenie zadośćuczynienia, ale zdaniem Sądu nieuprawnionym jest twierdzenie, że kompensacyjny charakter zadośćuczynienia sprzeciwia się w takiej sytuacji przyznaniu świadczenia pieniężnego w jakimkolwiek zakresie.

Podkreślić należy, iż roszczenie o zadośćuczynienie dotyczy wyłącznie kompensaty krzywdy moralnej i nie ma na celu w jakimkolwiek zakresie wyrównywania szkód o charakterze stricte materialnym – bez wpływu na wysokość przyznanych zadośćuczynień pozostaje tym samym fakt wcześniejszego wypłacenia odszkodowania w kwocie wynikającej z ugody zawartej w 2003 r.

Zdaniem Sądu brak było podstaw do zróżnicowanie wysokości zadośćuczynienia dla każdego z rodziców – każde z nich w sposób porównywalny odczuło skutki śmierci syna, w stosunku do żadnego z nich nie wystąpiły dalej idące skutki zdarzenia wywołującego szkodę. Nie budzi wątpliwości, iż każde z powodów bardzo silnie przeżyło śmierć syna – zdarzenie to przekreśliło nadzieje związane z poszerzeniem więzi rodzinnych w perspektywie możliwego wstąpienia przez M. T. (1) w związek małżeński : powodowie mogli liczyć na powstanie nowych więzi z synową oraz wnukami.

Sąd podziela pogląd, zgodnie z którym zadośćuczynienie przysługuje z odsetkami od dnia opóźnienia, czyli wezwania do zapłaty, a nie od dnia jego zasądzenia (np. teza 2 wyroku SN z 14 stycznia 2011 r., I PK 145/10, OSNP 2012/5-6/66) – jak wynika z przedstawionych dokumentów zgłoszenie szkody w zakresie żądania zadośćuczynienia nastąpiło w dniu 02 września 2014 r. (okoliczność ta nie została zakwestionowana przez pozwanego), stąd odsetki zasądzić należało z uwzględnieniem ustawowego terminu wynikającego z dyspozycji art. 817 § 1 kc zgodnie z żądaniem pozwu.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 436 § 2 kc w zw. z art. 822 kc w zw. z art. 448 kc w zw. z art. 24 kc należało orzec jak w sentencji wyroku.

Na podstawie art. 100 kpc zasądzono na rzecz powodów koszty procesu w zakresie wynagrodzenia pełnomocnika ustalonego według stawki minimalnej proporcjonalnie do zakresu, w jakim powodowie utrzymali się ze swoimi roszczeniami – uwzględniono przy tym fakt, iż także strona pozwana korzystała z pomocy prawnej świadczonej przez profesjonalnego pełnomocnika.

Na podstawie art. 113 ust. 1 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025) od pozwanego nakazano ściąganie części kosztów sądowych proporcjonalnie do zakresu uwzględnienia powództwa; w oparciu o art. 113 ust. 4 Ustawy odstąpiono od obciążania powodów nieuiszczonymi kosztami sądowymi.